

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens/dnr
U2015/04091/GV

Svar: En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap

Trä- och Möbelföretagen, TMF, vill lämna synpunkter på utbildningsdepartementets remisspromemoria DS 2015:41 "En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap".

Yrkeshögskolan utgör en viktig del av våra medlemsföretags kompetensförsörjning och helt avgörande för att kunna rekrytera till en mängd befattningar. Yrkeshögskolans Flexibilitet och inflytande från arbetslivet innebär en unik ställning i utbildningssystemet. Den är också helt avgörande för att klara de omställningar som sker på arbetsmarknaden och de kompetensutmaningar som krävs för att hålla jämn takt med omvärlden.

Departementspromemorian behandlar flera viktiga insatsområden och lämnar också förslag på förbättringar som går i linje med de förslag som vi och andra lyft i rapporter, debatter och i samtal med departementet. Övergripande ställer sig därför TMF positiv till ansatsen och huvudinriktningarna i departementspromemorian.

Det finns dock delar av förslagen i kapitel 8 – Tillträde till utbildning inom yrkeshögskolan" som skulle försvåra möjligheterna för näringslivets delaktighet och därigenom skulle kunna leda försämrade matchning mellan utbildning arbetsmarknadens krav. Denna utveckling vore en olycklig utveckling, inte minst för individen som investerat i en utbildning till jobb.

Här nedan finner ni TMF kommentarer till departementspromemorian förslag.

4.3 Fler utbildningsomgångar ska kunna beviljas genom ett och samma beslut

TMF välkomnar förslaget om en ökad långsiktighet och kontinuitet inom yrkeshögskolan. Inte minst för att underlätta för att investeringstunga utbildningar ska komma till stånd men också då erfarenheter av åren med yrkeshögskola visar på ett kontinuerligt behov av vissa eftergymnasiala yrkesutbildningar på arbetsmarknaden. Detta förutsätter dock höga krav på myndighetens analys- och prognosarbetet som ständigt måste förfinas och utvecklas. Detta kommer också ställa ökande krav på bedömning av ansökningar och tillsyn *inför* en utbildningsstart för att garantera att "rätt" utbildningar kommer till stånd.

Vi vänder oss dock mot beskrivningen att behovet av långsiktighet är mindre i konjunktur känsliga branscher. Systemet med två ansökningsomgångar har motverkat investeringar och kunskapsuppbyggande inom utbildningar även inom dessa sektorer. Därtill ger yrkeshögskolan möjlighet till kompetensväxling och vidareutbildning i samband med konjunkturrella svängningar. Vi tillstyrker därför förslaget om att huvudregeln skall vara tre ansökningsomgångar. Samtidigt bör även investeringsbehov och kunskapsuppbyggande vara vägledande för fler än tre ansökningsomgångar oavsett bransch.

4.4 Anordnarens kompetens att bedriva utbildning

TMF ställer sig bakom förslagen om att säkerställa utbildningsanordnarens kompetens innan utbildningsstart, att erbjuda statsbidrag för undervisning i svenska med yrkesinriktning samt stöd till utbildningsanordnarnas arbete efter genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

4.5.1 Alla myndigheter ska få anordna utbildningar inom yrkeshögskolan

TMF ställer sig bakom förslaget om att låta andra myndigheters utbildningar ingå inom ramen för yrkeshögskolan för att på så sätt samla eftergymnasiala icke-akademiska utbildningar under ett och samma ramverk. TMF förutsätter även att detta innebär att respektive myndighets utbildningsbudget medföljer utbildningarna.

5.4 Lärande i arbete är utmärkande för yrkeshögskolan

Lärande i arbete är en av Yrkeshögskolans viktigaste särdrag. Praktik har under lång tid fått en allt mindre betydande roll i många andra delar av utbildningsväsendet vilket i många fall varit menligt för de studerandes övergång till arbetslivet. TMF ställer sig bakom förslaget om ökad tydlighet kring detta.

6.2 Den regionala eller nationella placeringen ska utgå från arbetslivets behov

TMF ställer sig bakom förslaget om att placeringen av utbildningar inom yrkeshögskolan ska utgå från näringslivets behov.

7.3 Fristående kurser

TMF ställer sig bakom förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att undersöka möjligheten att erbjuda fristående kurser.

8.4 Särskilda förkunskapskrav om det finns särskilda skäl

Då utbildningar inom yrkeshögskolan omfattar såväl breda eftergymnasiala yrkesområden som smala påbyggnads- och specialistyrken är det viktigt att förkunskapskraven också tillåts variera beroende på vilken nivå utbildningen ges. Vår uppfattning är att detta bör vara en ledningsgruppsfråga där arbetsgivare tillsammans med utbildningsanordnare identifierar rätt nivå för de särskilda förkunskapskraven. Med stöd av exempelvis 20-procentsregeln kan kvotgrupper också kvalificera sig in på en påbyggnads- eller specialistutbildning. Tillsammans med förslaget om preparandinsatser som beskrivs närmare i kapitel 8.6 *Behörighetskomplettering bör underlättas* kan också personer med annan utbildningsbakgrund matchas mot de av ledningsgruppen uppsatta förkunskapskrav. TMF är kritiska till förslaget som skulle innebära inskränkningar i möjligheten att anpassa förkunskapskrav efter nivå på utbildning.

8.5 Samma utbildning – olika förkunskapskrav

TMF medverkar gärna i diskussioner kring enhetligare förkunskapskrav då vi är måna om hitta en lösning som skapar en ökad tydlighet för den sökande och samtidigt bibehåller den flexibilitet som är nödvändig för utbildningarnas träffsäkerhet.

8.6 Behörighetskomplettering bör underlättas

TMF välkomnar förslag om att underlätta för behörighetskomplettering till yrkeshögskolan då det blir allt vanligare att yrkesväxla och fortbilda sig under ett arbetsliv. Däremot anser vi att promemorians förslag skulle kunna få en annan, mer effektiv administrativ lösning, om den sökande redan inledningsvis vid ansökningsprocessen gavs möjlighet att anmäla intresse att gå ett preparandspår inför utbildningsstart.

TMF ifrågasätter promemorians bedömning om att låta de s.k. förutbildningar endast omfatta fem veckor och att de företrädesvis skulle ges på distans. Utifrån diskussionerna om rätt för elever att läsa in särskild behörighet på Komvux verkar det naturligt att preparandutbildning fokuserar på

yrkeskurser. Om fokus ligger på yrkeskurser är TMF bedömning att fem veckor inte räcker för att rymma dessa kurser. Yrkeskurser är också, generellt sett, svårare att ge på distans.

8.7.1 Vissa urvalsgrunder behöver förtydligas

TMF ställer sig bakom förslaget att urvalsgrunden särskilt prov ska förtydligas så att det på förhand blir tydligt vad provet syftar till. Urvalsgrunden särskilt prov och intervjuer är en av nyckelfaktorerna bakom yrkeshögskoleutbildningarnas framgångar. Där finns möjlighet att identifiera personer med intresse och förutsättningar att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Särskilda prov är särskilt viktiga för kvotgrupper som saknar särskilda förkunskapskrav. Däremot anser TMF att det vore en olycklig utveckling om urvalsgrunderna såsom tidigare yrkeslivserfarenhet begränsas då de kan vara helt nödvändiga för utbildningar av påbyggnads- och specialistkaraktär. TMF anser dessutom att urval genom intervju är att föredra framför lottnings.

8.7.2 Kvotgrupper

TMF ställer sig bakom förslaget att ett visst antal platser ska kunna fördelas mellan olika kvotgrupper.

8.8.2 Samma förkunskapskrav för nationellt likvärdiga utbildningar

Myndigheten för yrkeshögskolan har redan möjlighet att kunna meddela föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll. Det finns idag gott om exempel på utbildningar som leder till samma yrkesroll men som är något skilda till sitt innehåll. I en del fall saknas väsentligt innehåll, sett ur ett nationellt perspektiv. Både utbildningsgivare och företag uttrycker att det i dessa fall vore enklare om nationella kvalifikationskrav för den aktuella rollen kunde ligga till grund för utformning av utbildningar. Detta hindrar ändå inte viss flexibilitet för att anpassa utbildningen till förutsättningarna i en region. Aktuella branscher bör absolut medverka i arbetet med att ta fram de nationella kraven.

TMF anser att det är möjligt att utforma utbildningar som leder till samma slutresultat men där det kan förekomma olika förkunskapskrav. Det är i utformningen av utbildningen som de skilda förkunskaperna måste hanteras. Att Myndigheten för Yrkeshögskolan enligt förslaget ska kunna meddela föreskrifter som krav på särskilda förkunskaper får inte innebära att den måste göra det. Stor lyhördhet för branschernas bedömningar i detta sammanhang är en nödvändighet.

9.2 Internationella samarbeten ska främjas

Att främja internationella samarbeten är överlag positivt varför vi inte har något att invända mot förslaget.

10.2 En definition av tillsyn

TMF ställer sig bakom förslaget om att definiera tillsynen tydligare. Vi stödjer även att Myndigheten för yrkeshögskolan får uppdrag att inom ramen för tillsyn lämna råd och vägledning till utbildningsanordnarna.

10.3 Tillsyn och kvalitetsgranskning

TMF ställer sig bakom förslaget om att tillsyn och granskning ska avse enskilda utbildningar, omfatta utbildningsanordnarnas eget kvalitetsarbete samt ske såväl övergripande som tematiskt.

11.3 Ändringar för att säkerställa kvaliteten

TMF ställer sig bakom förslaget att yrkeshögskoleexamen även ska omfatta ett självständigt arbete (examensarbete). På den NQF-nivå som yrkeshögskoleexamen är placerad förutsätts att den studerande ska kunna jobba självständigt.

För mer information kontakta vår sakkunnige Henrik Smedmark, tel. 08-762 72 61.

Stockholm den 3 november 2015

David Johnsson
VD, Trä- och Möbelföretagen